

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Sectio II. De nono & decimo decalogi Præcepto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

Si quis aliquid se non revelaturum juramento non potest tamen revelationem omittere hinc juramenti prætextu, quod iniquitatis vinculum non est: si vero quis dubitat, an revelare tenetur, hic debet revelare.

Qui revelare tenentur, nec revelant, damnari debent, quibus silentio suo causam præbent. Ad Episcopum isti mittendi sunt, aut ad eum, qui ab Episcopo habet absolvendi facultatem, si excommunicatio est reservata. Quando absolutionis necessitas urgeat, satisfaciendi præmissionem a pœnitente Parochus exigat, nisi illum absolvat.

Qui jam elapso monitorii termino satisfactum ideoque censuram incurrit, absolutione indiget, etsi ille, cujus interest, debitum omne dimittat.

SECTIO II.

DE

NONO ET DECIMO DECALOGI
PRÆCEPTO.

CAPUT I.

Præcepti noni explicatio.

Sexto præcepto adulterium prohibetur; sed Judæi putare facile poterant, sicut revere-
& putabant & credebant, exteriorem solum ad-
ulterii actum esse veritum. Hoc igitur præceptum

homines Deus docet, non solum adulterii actum esse malum, sed & ejusdem patrandi desiderium esse peccatum. Id apud sanctum Matthæum Christus declarat: *Audistis (inquit cap. 15.) quia dictum est antiquis, non mœchaberis: ego autem dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo.* Hujus præcepti ratio est; quia Deus homines diversimode sibi obedire vult, ac terræ Principibus, qui homines sunt, obediunt. Qui Principis voluntatem exterius exequitur, & id facit, quod leges jubent, nequit a Principe puniri; non enim mens, animusque Principi subest. Deus autem, sicut cunctorum hominum est dominus, ita eorum mentes, animosque moderatur; ideoque jubere potest, & jubet, singulorum mentem, animumque sibi servire. Peculiaris insuper ratio movere illos debet, qui Evangelium sectantur; Evangelium siquidem lex est interior spiritus & veritatis. Quamobrem perfectus non est Christianus, qui exterius tantum Dei servat præcepta; sed qui eadem amat, iis delectatur, ac libens & gaudens pro Dei gloria illa exequitur.

Hoc præcepto carnalia omnia desideria prohibentur, carnalis omnis concupiscentia vetatur. Hinc patet quantum a vero & ab honesto longe aberrant novi quidam Casuistæ. Docet eorum aliquis: „ turpia verba, quamvis inhonesta & obscœna repræsentent, esse de se indifferentia, cum vero ex levitate aut curiositate procedunt, venialia tantum esse peccata; illum
„ quo-

„ quoque venialiter tantum peccare, qui in
 „ nestis delectatur sermonibus, si turpia appo
 „ non intendit; audientes autem ex curiositate
 „ huiusmodi sermones veniale pariter ducunt
 „ peccatum committere “. Visui etiam de
 „ dirui eandem doctrinam accommodat, subde
 „ obscenorum visum, ex naturali solum & le
 „ suali voluptate, absque intentione ad carnal
 „ desiderium progrediendi, neque veniale pe
 „ catum sibi videri; hinc posse aliquem omne
 „ sui corporis partes aspiciere, imo & alius
 „ quin & alterius sexus, ex curiositate, duc
 „ modo id a longe fiat, & per breve tempus
 „ spatium, nec gravis inde oriatur commotio.
 Doctrinam suam hac ratione probat, quia he
 „ jusmodi aspectus ideo solum potest reprehendi
 „ quia est periculosus. At nonne merito aspectus
 „ isti damnantur, quia periculum creant? Nonne
 „ periculum istud semper est grave? Nonne pro
 „ xima est peccandi occasio? Nonne aspectus isti
 „ ex prava concupiscentia promanant, que non
 „ prohibetur præcepto? Non igitur permittuntur
 „ sunt, sed prohibendi homini christiano, ex cau
 „ ore, ut ait Apostolus, nullus sermo malus de ore
 „ bet procedere: *Omnis sermo malus de ore
 „ stro non procedat (Ephes. 4.)*.

Alius Casuista de tactibus inter sponsos
 „ quens, ait esse licitos, dummodo pollutio
 „ absit periculum, vel pravis desideriis consensu
 „ di. Addit alius licita quoque esse oscula
 „ sponsus hæc exercent, ne frigidus rusticus ve
 „ tetur, etiamsi pollutionis periculum addit.

verecundiusne loqui potest? Possuntne hæc sine rubore legi? Nonne hoc pacto christiani conjugii sanctitas violatur, quæ sponfos utrosque esse æque castos postulat, & omnem turpitudinem ab eorum commercio amovet?

Alter denique docet, licite posse aliquem se oblectare cogitatione voluptatis, quam ex copula caperet cum muliere, si hæc sua esset uxor; & hanc tradit regulam, videlicet voluptatem, quam ex objecto sub conditione aliqua considerato voluntas capit, sine qua conditione objectum illud mortale esset peccatum, non esse illicitam hac addita conditione. Nonne sic nova creantur monstra, ut foveatur luxuria, in quam homines adeo sunt proni? Nonne sic lata aperitur via Monachis ac Presbyteris ad puritatem suam pravis quibuslibet cogitationibus fœdendam, inanium harum abstractionum prætextu, quæ pravam concupiscentiam clam foveant (a)?

Hæc

(a) Triplex hic conditionati desiderii distingui objectum solet. Unum ita ab intrinseco est malum, ut nulla cohonestari conditione possit, uti Dei odium &c.: alterum intrinsece quidem malum, sed addita quadam conditione cohonestandum, uti furtum &c.: tertiam de se indifferens, solumque malum quia prohibitum, uti opus servile in die festo &c. Desideria circa objecta primi generis semper sunt inhonesta, quia quævis conditio eis adjecta, utpote impossibilis, habetur pro non adjecta. Hinc desiderium, quo Deum odisse vellem, si esset licitum, semper est malum. Desideria circa objecta secundi generis, utut satis sint periculosa, quandoque tamen in se

Hæc igitur rejicienda sunt sophismata, et
 rumque, ac litteram sectari oportet non præ-
 cepti, quod pravam omnem carnis cupiditatem
 cogitationes omnes inhonestas, turpia verba
 obscænosque quoslibet aspectus prohibet.

CAPUT II.

Decimi præcepti explanatio.

Aliena non modo rapere, sed etiam concu-
 scere Deus verat; hoc enim caritati opposi-
 tur, qua proximum debemus diligere. Præ-
 rea hæc cupiditas ex amore oritur, quo terra
 bona prosequimur, quæ a nobis non sunt am-
 da, juxta sancti Joannis præceptum, qui ait
Nolite diligere mundum, neque ea quæ sunt in
mundo (1. Joan. 2.).

Hiscæ verbis, quibus decimum hoc præ-
 ceptum nobis proponitur, nempe: *Non concu-
 piscas domum proximi tui, non servum, na
 ancillam, non bovem, non asinum:* comprehen-
 duntur

se honesta sunt, si nempe addita conditio tota
 malitiam ab objecto removeat; secus si conditio
 nihil vel unam solum aggravantem circumstantiam
 ab objecto tollat. Exemplum primi: *Furare
 non esset licitum.* Exemplum secundi: *Occidere
 non esset infernus: Fornicationem committerem
 si non essem Clericus, vel Religiosus.* Delicta
 denique, quæ tertii generis objecta respiciunt
 uti non audirem sacrum in die festo, si esset
 citum &c. de se nec mala, nec periculosa sunt
 attamen vana, ac plerumque, si verbis expo-
 nuntur, scandalum in audientibus causant.

dantur omnia, quæ illius sunt, quæ nec desiderare licet, nec invidere. Commune fere peccatum est invidia, a qua pauci admodum satis diligenter sibi cavent. Res tamen est periculi plena, eoque magis formidanda, quo minus plerumque cognoscitur. *Invidia diaboli* (ait Sapiens cap. 2.) *mors intravit in mundum.* Per invidiam in cor hominis mors intrat; extinguit enim ipsa caritatem, quæ vera hominis vita est. A superbia invidia gignitur, ait sanctus Augustinus; propriam siquidem superbe amando excellentiam, aliis homo invidet, quos sibi dignitate, honore, & virtutibus æquales videt, aut credit. Caritas autem, quæ invidiam expellit, bona omnia communia inter christianos reddit. *Habet ille virginitatem* (inquit sanctus Doctor Homil. 15. inter 50.) *ama illum, & tua est.* Iterum tu habes forte majorem patientiam: diligat te, & sua est. Ille potest satis vigilare; si non invides, tuum est studium ejus. Tu forte potes amplius jejunare; si amat te, suum est jejunium tuum, quia per caritatem tu in illo es, & ipse in te est.

Hoc præcepto prohibemur proximum vi cogere, aut malis artibus impellere ad vendendam domum suam, bona, aut officium, quod optamus. Id attendant ii omnes, qui vicinos agros volunt acquirere, & prædiorum suorum fines extendere. Maledictionem illis Propheta minatur inquitens: *Væ vobis, qui conjungitis domum, & agrum agro copulatis usque ad terminum loci.* Numquid habitabitis vos soli in medio terræ.

ra (Isaia 5.) . Non solum veritum est de
na bona velle injuste acquirere, sed etiam eos
desiderare ; nam hujusmodi cupiditas christi-
nis haud convenit, qui non debent mundum de-
gere, neque ea quæ sunt in mundo, sicut supra
(Part. I.) diligenter probavimus. Caritas a nobis
exigit, ut simus de alienis bonis *socialiter* con-
dentes, ut inquit sanctus Augustinus ; ideo la-
cuique servare debemus : quomodo igitur
invidere optare licebit ?

